

VAI TRÒ CỦA GIẢNG VIÊN TRẺ ỨNG DỤNG CÔNG NGHỆ SỐ TRONG GIẢNG DẠY Ở CÁC HỌC VIỆN, TRƯỜNG SĨ QUAN QUÂN ĐỘI

PHẠM QUANG HẢI (*)

Tóm tắt: Trong bối cảnh chuyển đổi số, giáo dục và xây dựng “nhà trường quân đội thông minh, hiện đại” luôn được quan tâm, đội ngũ giảng viên trẻ không chỉ là lực lượng tiên phong và kế cận trong việc quán triệt chủ trương, trực tiếp triển khai các giải pháp ứng dụng công nghệ số, mà còn đóng vai trò quan trọng trong việc nghiên cứu, phát triển, chia sẻ kinh nghiệm và tham mưu chính sách nhằm nâng cao hiệu quả ứng dụng công nghệ số, góp phần đổi mới toàn diện giáo dục, đào tạo trong các nhà trường quân đội.

Từ khóa: Công nghệ số; chuyển đổi số giáo dục; học viện; giảng viên trẻ; giảng dạy; trường sĩ quan.

Abstract: In the context of digital transformation, education and the construction of a “smart, modern military school” have always been prioritized. Young lecturers are not only the pioneering and succeeding force in grasping guidelines and directly implementing solutions for the application of digital technology, but also play an important role in research, development, experience sharing and policy consultation to enhance the effectiveness of digital technology application, promoting comprehensive innovation in education and training at military schools.

Keywords: digital technology; digital transformation in education; young lecturers; teaching; military academies and officer schools.

Ngày nhận bài: 05/5/2025

Ngày biên tập: 01/7/2025

Ngày duyệt đăng: 19/8/2025

Thực hiện chủ trương chiến lược của Đảng và Nhà nước về đổi mới và phát triển giáo dục, những năm qua công tác giáo dục và đào tạo ở các học viện, trường sĩ quan quân đội đã có bước phát triển mạnh mẽ với việc đổi mới căn bản, phát triển khoa học - công nghệ, đổi mới sáng tạo và chuyển đổi số, xây dựng nhà trường quân đội thông minh, hiện đại trở thành mục tiêu tất yếu nhằm đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ đào tạo nguồn nhân lực chất lượng cao, xây dựng Quân đội ta cách mạng, chính quy, tinh nhuệ, hiện đại. Để đạt được mục tiêu này, ứng dụng công nghệ số vào giảng dạy không chỉ là xu thế mà còn là đòi hỏi cấp thiết. Trong đó, giảng viên trẻ ở các học viện, trường sĩ quan quân đội trở thành nhân tố trung tâm, có vai trò quyết định đến thành công của quá trình này.

(*) ThS; Học viện Chính trị, Bộ Quốc phòng

1. Thế mạnh của giảng viên trẻ ở các học viện, trường sĩ quan quân đội

Học viện, trường sĩ quan quân đội là trung tâm giáo dục, đào tạo và nghiên cứu khoa học của Quân đội và quốc gia, có nhiệm vụ đào tạo đội ngũ cán bộ, sĩ quan cho Quân đội nhân dân Việt Nam, Quân đội các nước bạn Lào, Campuchia và tham gia đào tạo nguồn nhân lực chất lượng cao cho sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước. Giảng viên ở các học viện, trường sĩ quan quân đội “là người trực tiếp làm nhiệm vụ giảng dạy, giáo dục và tổ chức, thực hiện huấn luyện nội dung đào tạo, nghiên cứu khoa học, ứng dụng khoa học và công nghệ trong giáo dục, đào tạo”⁽¹⁾.

Giảng viên trẻ tại các học viện, trường sĩ quan quân đội là những sĩ quan, quân nhân chuyên nghiệp, công nhân, viên chức quốc phòng, là lực lượng năng động, có trình độ

chuyên môn tốt, thường xuyên cập nhật kiến thức mới và đặc biệt có khả năng tiếp cận, làm chủ các công nghệ hiện đại một cách nhanh chóng. Đây là lực lượng được đào tạo bài bản từ các nhà trường trong và ngoài Quân đội, được tiếp xúc sớm với công nghệ thông tin, các phương pháp giảng dạy tiên tiến và có tư duy mở về đổi mới sáng tạo. Những đặc điểm này tạo nên lợi thế vượt trội cho giảng viên trẻ trong việc thích nghi và phát huy vai trò trong quá trình chuyển đổi số giáo dục, đặc biệt là ứng dụng công nghệ số vào giảng dạy.

2. Đẩy mạnh ứng dụng công nghệ số vào công tác giảng dạy ở các học viện, trường sĩ quan quân đội

Phát triển khoa học - công nghệ, đổi mới sáng tạo và chuyển đổi số được xác định là “một trong các khâu đột phá quan trọng hàng đầu, mũi nhọn tiên phong góp phần xây dựng Quân đội cách mạng, chính quy, tinh nhuệ, hiện đại”⁽²⁾. Một trong những nhiệm vụ trọng tâm là đẩy mạnh ứng dụng công nghệ số vào giảng dạy nhằm từng bước xây dựng “nhà trường quân đội thông minh, hiện đại”, hình thành đội ngũ “giảng viên số”. Trong quá trình này, giảng viên trẻ không chỉ là đối tượng tiếp nhận mà còn là lực lượng nòng cốt, trực tiếp tạo ra những thay đổi tích cực trong mô hình và phương pháp giảng dạy. Vai trò của giảng viên trẻ được biểu hiện qua các mặt cụ thể như sau:

Thứ nhất, giảng viên trẻ là lực lượng nòng cốt quán triệt, triển khai thực hiện nghị quyết, kế hoạch của cấp ủy, chỉ huy các cấp về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo, phát triển khoa học - công nghệ, đổi mới sáng tạo và chuyển đổi số trong thực hiện các nhiệm vụ.

Trong bối cảnh toàn quân đang tích cực triển khai thực hiện các nghị quyết, chỉ thị quan trọng của Đảng, Quân ủy Trung ương và Bộ Quốc phòng về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo, phát triển khoa học - công nghệ, đổi mới sáng tạo và chuyển đổi số nhằm tăng cường năng lực tiếp cận cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ tư, giảng viên trẻ tại các học viện, trường sĩ quan quân đội đã và đang thể hiện vai trò là lực lượng

nòng cốt, giữ vai trò tiên phong trong tổ chức thực hiện các định hướng chiến lược đó vào thực tiễn.

Với đặc điểm là đội ngũ sĩ quan, quân nhân chuyên nghiệp, công chức quốc phòng có tuổi đời trẻ, giàu nhiệt huyết, được đào tạo bài bản, có trình độ chuyên môn cao, giảng viên trẻ sở hữu nhiều lợi thế trong việc tiếp cận tri thức mới và nhanh chóng làm chủ công nghệ hiện đại. Đặc biệt, với tư duy năng động, khả năng cập nhật thông tin nhanh nhạy cùng tinh thần trách nhiệm cao, họ luôn là lực lượng đi đầu trong nghiên cứu, quán triệt và cụ thể hóa các nghị quyết, chỉ thị của các cấp ủy, chỉ huy thành những hành động cụ thể gắn với từng chuyên ngành, từng môn học, từng nhiệm vụ giáo dục, đào tạo cụ thể tại cơ sở.

Giảng viên trẻ không chỉ là người tiếp nhận và truyền đạt lại nội dung nghị quyết, kế hoạch theo lối hành chính, mà quan trọng hơn, họ là chủ thể sáng tạo trong việc “chuyển hóa” các chủ trương lớn của Đảng và Quân đội thành các kế hoạch hành động cụ thể, khả thi, phù hợp với đặc thù đơn vị mình. Chẳng hạn, từ định hướng xây dựng “nhà trường thông minh”, giảng viên trẻ chủ động đề xuất giải pháp tích hợp hệ thống quản lý học tập (LMS) vào quá trình dạy học, ứng dụng công nghệ AI trong thiết kế bài giảng tương tác, sử dụng nền tảng học trực tuyến để tổ chức các lớp học linh hoạt ngoài giờ. Từ mục tiêu nâng cao năng lực nghiên cứu khoa học và đổi mới sáng tạo, giảng viên trẻ tích cực tham gia các đề tài, sáng kiến kỹ thuật, đề xuất mô hình giảng dạy tích hợp công nghệ số nhằm tối ưu hóa hiệu quả truyền đạt tri thức và phát triển tư duy phản biện cho học viên.

Không những vậy, họ còn là lực lượng nòng cốt trong tổ chức tuyên truyền, lan tỏa các nội dung mới về chuyển đổi số, đổi mới sáng tạo trong đơn vị. Thông qua việc trình bày tại các hội nghị khoa học, viết bài trên các tạp chí chuyên ngành, tổ chức các tọa đàm học thuật và chia sẻ kinh nghiệm ứng dụng công nghệ mới trong dạy học, giảng viên trẻ còn góp phần làm sâu sắc hơn nhận thức của toàn thể đội ngũ giảng viên về ý nghĩa, mục tiêu và phương pháp triển khai chuyển đổi số trong giáo dục của Quân đội.

Trên thực tế, giảng viên trẻ đã tiếp cận với công nghệ thông tin khá nhanh nhạy, sử dụng thành thạo tích hợp các hệ thống quản lý học tập (Learning Management Systems - LMS) như Moodle, Google Classroom, Edmodo, hay các nền tảng nội bộ do đơn vị phát triển, nhằm quản lý học liệu, giao bài tập, kiểm soát tiến độ học tập và thực hiện đánh giá quá trình của học viên. Chú trọng triển khai các phần mềm mô phỏng chuyên ngành, như mô phỏng chiến thuật, diễn tập bản đồ số, điều khiển thiết bị vũ khí kỹ thuật... giúp học viên trực quan hóa kiến thức, hình thành và phát triển kỹ năng xử lý tình huống trong môi trường an toàn, tiết kiệm chi phí nhưng vẫn đảm bảo tính thực chiến. Trong lĩnh vực kỹ thuật - hậu cần, các phần mềm như MATLAB, AutoCAD, Simulink, Virtual Labs đã được ứng dụng để mô phỏng kết cấu, vận hành khí tài, phân tích tình huống thực tế theo hướng tương tác trực quan cao. Ứng dụng các bước tiến mạnh mẽ trong việc sản xuất và sử dụng học liệu số hóa đa phương tiện, như video bài giảng có phụ đề, infographic tương tác, bản tin podcast chuyên đề, sơ đồ tư duy trực tuyến...; ứng dụng trí tuệ nhân tạo (AI) trong thiết kế bài giảng và kiểm tra đánh giá. Thậm chí, có những giảng viên trẻ đã bước đầu thử nghiệm xây dựng trợ lý học tập ảo sử dụng Chatbot AI nhằm giải đáp câu hỏi và hỗ trợ học viên trong quá trình tự học.

Đội ngũ giảng viên trẻ không chỉ sử dụng công nghệ một cách thụ động mà còn chủ động nghiên cứu, thiết kế các giải pháp công nghệ phù hợp với từng chuyên ngành. Có thể kể đến việc tham gia phát triển phần mềm mô phỏng huấn luyện chuyên biệt cho các môn học quân sự, kỹ thuật; xây dựng hệ thống đánh giá tự động hóa trên nền tảng AI; hay tổ chức khóa học trực tuyến tích hợp công nghệ thực tế ảo (VR) và thực tế tăng cường (AR) nhằm mô phỏng môi trường chiến trường, khí tài, địa hình thực tế phục vụ huấn luyện. Họ chủ động thử nghiệm các mô hình học tập tiên tiến như: học tập dựa trên dự án (Project-Based Learning), học tập kết hợp (Blended Learning) tạo điều kiện cho học viên giải quyết vấn đề thực tiễn gắn với môi trường tác chiến, vận hành

trang bị, hậu cần kỹ thuật và tạo linh hoạt giữa dạy học trực tiếp và trực tuyến, tối ưu hóa thời gian và nguồn lực trong điều kiện huấn luyện quân sự.

Thứ hai, giảng viên trẻ là lực lượng đi đầu trong việc chia sẻ, hướng dẫn ứng dụng công nghệ mới với các giảng viên khác.

Giảng viên trẻ không chỉ là người học hỏi, ứng dụng công nghệ số trong công tác giảng dạy mà còn đóng vai trò là cầu nối, là nhân tố tiên phong thực hiện phong trào “Bình dân học vụ số” nhằm chia sẻ, hướng dẫn và lan tỏa tri thức công nghệ số tới đồng nghiệp trong khoa, trong nhà trường. Với lợi thế về độ tuổi, khả năng thích ứng nhanh, tư duy mở và tinh thần sẵn sàng tiếp cận cái mới, đội ngũ giảng viên trẻ chính là lực lượng chủ lực trong việc hỗ trợ đồng nghiệp, đặc biệt là các giảng viên cao tuổi hơn, những người còn gặp khó khăn trong tiếp cận và sử dụng công nghệ số trong giảng dạy.

Giảng viên trẻ không chỉ chủ động tham gia các lớp tập huấn, hội thảo chuyên đề về công nghệ giáo dục, mà còn đảm nhiệm vai trò tổ chức các buổi chia sẻ kinh nghiệm trong nội bộ khoa, bộ môn. Qua đó, giới thiệu, hướng dẫn cách sử dụng các phần mềm hỗ trợ giảng dạy như MS Teams, Zoom, Canva, Quizizz, Padlet, phần mềm mô phỏng huấn luyện chuyên ngành, các hệ thống quản lý học tập (LMS), hay công cụ phân tích dữ liệu phục vụ nghiên cứu khoa học như SPSS, NVivo, R,... Thậm chí, trong nhiều trường hợp cụ thể, giảng viên trẻ còn trực tiếp “cầm tay chỉ việc”, đồng hành cùng đồng nghiệp trong quá trình thực hành, thao tác, xử lý lỗi kỹ thuật, qua đó từng bước xây dựng sự tự tin và hình thành thói quen ứng dụng công nghệ trong giảng dạy cho toàn đội ngũ.

Đặc biệt, giảng viên trẻ còn tích cực tham gia vào các diễn đàn khoa học, hội thảo chuyên ngành, các đề tài nghiên cứu và sáng kiến cải tiến kỹ thuật cấp cơ sở, cấp Bộ Quốc phòng... liên quan đến ứng dụng công nghệ số trong giáo dục và đào tạo. Thông qua các hoạt động này, họ không chỉ nâng cao tri thức chuyên môn, khả năng tư duy phản biện và sáng tạo, mà còn tích cực lan tỏa tinh thần đổi mới, phát triển các ý tưởng

thực tiễn để góp phần hoàn thiện môi trường giảng dạy trong nhà trường quân đội theo hướng hiện đại, số hóa và hội nhập quốc tế.

Thứ ba, giảng viên trẻ có vai trò quan trọng trong tham mưu, đề xuất cơ chế, quy chế, chính sách ứng dụng công nghệ số vào thực hiện nhiệm vụ giảng dạy, nghiên cứu khoa học và đấu tranh tư tưởng, lý luận.

Với nhiều lợi thế, giảng viên trẻ hoàn toàn có đủ điều kiện, cơ sở để đóng góp các ý kiến tham mưu có giá trị thực tiễn cao cho cấp ủy, chỉ huy các cấp. Những kiến nghị này không chỉ giới hạn ở các giải pháp kỹ thuật mà còn bao gồm những định hướng về chính sách, thể chế mang tính chiến lược, như: đề xuất đầu tư nâng cấp hạ tầng công nghệ thông tin - truyền thông; thiết lập quy chế quản lý, sử dụng học liệu số; xây dựng hành lang pháp lý liên quan đến bảo mật, an toàn thông tin trong môi trường quân sự số hóa; hay các quy định về khai thác, chia sẻ dữ liệu trong hệ thống quản trị giáo dục và đào tạo.

Bên cạnh đó, giảng viên trẻ có thể chủ động đề xuất các chính sách khuyến khích, khen thưởng đối với cá nhân, tập thể có thành tích xuất sắc trong ứng dụng công nghệ số vào hoạt động giảng dạy, nghiên cứu, quản lý. Những chính sách này sẽ góp phần lan tỏa phong trào thi đua chuyển đổi số, tạo động lực tinh thần và môi trường thi đua lành mạnh trong toàn thể đội ngũ giảng viên, nhất là trong các đơn vị đào tạo sĩ quan. Hơn thế, việc tham mưu xây dựng các chính sách phát triển năng lực số cho giảng viên cũng là một định hướng mang tính dài hạn, giúp nhà trường chủ động nguồn nhân lực chất lượng cao, đáp ứng yêu cầu đào tạo thế hệ sĩ quan có trình độ công nghệ trong tình hình mới.

Thứ tư, giảng viên trẻ góp phần xây dựng, hình thành và phát triển văn hóa số trong học viện, nhà trường quân đội.

Văn hóa số là một khái niệm còn mới mẻ trong môi trường quân sự, song đang ngày càng trở thành yếu tố thiết yếu, gắn liền với tiến trình chuyển đổi số toàn diện trong Quân đội nhân dân Việt Nam. Văn hóa số không đơn thuần chỉ là việc sử dụng các thiết bị công nghệ hiện đại, mà còn thể hiện ở cách tư duy, hành vi, thói quen làm việc, học tập, giao tiếp,

xử lý thông tin, chia sẻ tri thức và ứng xử trên không gian mạng một cách có kỷ luật, có trách nhiệm và hiệu quả. Trong bối cảnh đó, giảng viên trẻ với ưu thế về độ tuổi, khả năng thích ứng công nghệ, tinh thần học hỏi và tính chủ động đổi mới, chính là lực lượng nòng cốt góp phần hình thành và lan tỏa văn hóa số trong các học viện, trường sĩ quan quân đội.

Với phong cách làm việc năng động, tác phong nhanh nhạy, lối sống kết nối và tư duy mở trước cái mới, giảng viên trẻ thường xuyên ứng dụng công nghệ số vào quá trình giảng dạy và quản lý học tập. Họ chủ động sử dụng các nền tảng như email quân sự, hệ thống quản trị văn bản điện tử nội bộ, các phần mềm quản lý đào tạo (LMS), các công cụ tạo lớp học ảo như MS Teams, Zoom, Google Classroom... để duy trì kết nối và tương tác hiệu quả giữa giảng viên - học viên, không chỉ trong giờ học chính khóa mà còn cả ngoài giờ lên lớp. Đây là tiền đề quan trọng để chuyển đổi dần phương thức truyền đạt từ truyền thống sang môi trường số, góp phần hình thành hệ sinh thái giáo dục số trong nhà trường quân đội.

Đồng thời, giảng viên trẻ trong nhà trường quân đội còn thể hiện vai trò là người định hướng và truyền cảm hứng về chuẩn mực hành vi sư phạm trong không gian mạng. Bằng việc duy trì thái độ ứng xử văn minh, sử dụng ngôn ngữ tích cực, chia sẻ nội dung có giá trị và tương tác khoa học, giảng viên trẻ trong nhà trường quân đội đang từng bước xây dựng hình ảnh người thầy mẫu mực trên nền tảng số. Điều này không chỉ góp phần nâng cao hiệu quả giáo dục, đào tạo mà còn tạo ảnh hưởng tích cực đến người học, giúp học viên dần hình thành ý thức tự giác, tác phong học tập chuyên nghiệp, kỷ luật trong môi trường số hóa./.

Ghi chú:

(1) Bộ Quốc phòng, *Điều lệ công tác nhà trường Quân đội nhân dân Việt Nam*, H.2016.

(2) Quân ủy Trung ương, *Nghị quyết số 3488-NQ/QUTW ngày 29/01/2025 về đột phá phát triển khoa học, công nghệ, đổi mới sáng tạo và chuyển đổi số trong Quân đội*, H.2025.